

פרשת כי תבוא

פרק כ"ו

פרשת ביכורים: (ישנן ב' מצוות בביכורים: א. הבאתן, ב. מקרא ביכורים. על מצות ההבאה נצטוינו כבר בפרשת משפטים, "וְיָאֲשִׁית בְּפָנָי אֲדָמָתָךְ תָּבִיא בֵּית ה' אֵלֶיךָ" ונכפלה בפרשתנו כדי להוסיף את מצות מקרא ביכורים).

א. וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ, אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה, וִירְשָׁתָהּ וַיִּשְׁכְּתָהּ בָּהּ:

וְהָיָה כִּי תָבֹא, וִירְשָׁתָהּ וַיִּשְׁכְּתָהּ בָּהּ, הָאֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִתְחַיְּבוּ בַּמִּצְוָה בִּיכּוּרִים מִדְּבַר כְּנִיסַתָּן לָאָרֶץ _____
וּמִתִּי נִתְחַיְּבוּ _____ וּמִנֶּלֶךְ _____

ב. וְלִקְחָתָהּ מִרְאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאֶרְצָה, אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ, וְשָׂמָתָה בַּטֶּנֶא (בסל), וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ, לְשִׁשֹּׁן שְׁמוֹ שָׁם:

מִרְאשִׁית, הָאֵם כָּל סוּגֵי הַפִּירוֹת מִחֻיבִים בִּיכּוּרִים _____
וּכְתַב רֹשׁ"י שְׁלוּמִידִים אֶת זֶה מִהַמִּילָה "מִרְאשִׁית", בִּאר אֵיךְ לִוְמִידִים זֹאת _____
וּבִאִיזוֹ דְּרָשָׁה לִוְמִידִים מֵהֶם הַפִּירוֹת שְׁחִיבִים בִּיכּוּרִים _____
בִּאר הַדְּרָשָׁה _____

מֵה הַפִּירוֹשׁ: "זֵית שֶׁמֶן" _____
"דְּבַשׁ" לְאִיזָה דְּבַשׁ הַכוּוֹנָה _____
מִרְאשִׁית, פִּירוֹשׁ, הַפִּירוֹת הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהִתְחִילוּ לְצֻמּוֹחַ _____
כִּיצַד הִיא הַפִּרְשָׁה הַבִּיכּוּרִים _____

ג. וּבָאֵת אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם, וְאָמַרְתָּ אֵלָיו, הַגִּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ, כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם, לֵאמֹר: אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם, הִינֵנו, שְׁמֵחִים לְהַעֲלוֹת אֶת הַבִּיכּוּרִים לְכֹהֵן הָעֹבֵד בְּבֵיהֶם"ק בְּאוֹתָם יָמִים, אֲעִ"פ שֶׁאִינוֹ חֲשׁוֹב כ"כ אֵיךְ רֹאִים זֹאת בַּפֶּסוּק _____
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו, מֵה הוּא בֵּא לִוְמֵר ב"כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ וְגו'", וְהָרִי שֵׁם הוּא עֹמֵד _____
הַגִּדְתִּי הַיּוֹם, אִם הִבִּיא בִּיכּוּרִים וְקִרָא אֶת הַפִּרְשָׁה, וְחֹזֵר וְהִבִּיא מִמֵּין אַחֵר, הָאֵם הוּא חֹזֵר וְקֹרֵא _____
וּמִנִּין _____

ד. וְלִקְחָהּ הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדָה, וְהִנִּיחוֹ, לְפָנַי מִזֶּבֶחַ ה' אֱלֹהֶיךָ: _____
וְלִקְחָהּ הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדָה, הִינֵנו שֶׁהִכְהֵן עוֹשֶׂה תְּנוּפָה, הָאֵם הִכְהֵן מִנִּיפּוֹ לְבָדוֹ _____
וְאֵיךְ עוֹשִׂים הַתְּנוּפָה שְׁנֵיהֶם יָחַד _____
ה. וְעֲנִיתָ וְאָמַרְתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ, אֲרָמִי (לִבֵּן הָאֲרָמִי) אָבִד אָבִי (עֵקֶב אֲבִינוּ), וַיֵּרֶד מִצְרַיִם, וַיִּגְרָ שָׁם בְּמִתִּי מֵעֵט, וַיְהִי שָׁם לִגְוִי גָדוֹל עֲצוּם וָרֹב:

וְעֲנִיתָ, מֵה הַכוּוֹנָה "וְעֲנִיתָ" _____
אֲרָמִי אוֹבֵד אָבִי, כְּתַב רֹשׁ"י "מוֹכִיר חֲסָדֵי הַמָּקוֹם", הִינֵנו מֵה שֶׁהִצִּילָנוּ מִלִּבֵּן וְכֵן מִן הַמִּצְרִים. _____
מִדּוּעַ כְּתוּב "אוֹבֵד", הָרִי לְבִסּוֹף לֹא אִיבְדוּ _____
וּמִתִּי זֶה הִיָּה מֵה שֶׁבִּיקֵשׁ לְעֻקּוֹר אֶת הַכֹּל _____
וַיֵּרֶד מִצְרַיִם, מִדּוּעַ מִזְכִּיר זֹאת _____
בְּמִתִּי מֵעֵט, פִּירוֹשׁ, "אֲנֻשִׁים מוֹעֲטִים" (ע"פ רֹשׁ"י דְּבָרִים פ"ב פ' ל"ד), כִּמְהָ הֵם הָיוּ _____

המשך פרשת כי תבוא פרק כ"ו

ו. וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים, וַיַּעֲנוּנוּ, וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה:

ז. וַנַּעֲצֶק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ, וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוּ, וַיִּרְא אֶת עֲנִינוּ, וְאֶת עֲמָלָנוּ, וְאֶת לַחֲצֵנוּ:

ח. וַיִּזְעַצְנוּ ה' מִמִּצְרַיִם, בְּיַד חֲזָקָה, וּבְזֹרַע נְטוּיָה, וּבַמֶּרְא גָדֹל, וּבִאֲתוֹת וּבִמִּפְתִּים:

ט. וַיִּבְאֲנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה, וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, שֶׁהִיא אָרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ:

אל המקום הזה, למה הכוונה _____ ויתן לנו את הארץ הזאת, למה הכוונה _____

י. וַעֲתָה, הִנֵּה הִבֵּאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי ה', וְהִנֵּחְתָּ לִּפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ:

והנחתה, איך שייך להניחם, הרי הונחו כבר ע"י הכהן (לעיל פסוק ד) _____

יא. וְשִׂמַּחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב, אֲשֶׁר נָתַן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתְךָ, אֹתָהּ וְהָלוֹי, וְהִגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ: (ס)

ושמחת בכל הטוב, בא לומר שמצות מקרא ביכורים, הוא בזמן שמחה:

ממתי ועד מתי הוא מביא וקורא _____ וממתי הוא מביא ואינו קורא _____

אתה והלוי, איך שייך שלוי יביא ביכורים הרי אינו נוחל חלק בארץ _____

והגר אשר בקרבך, גר המביא ביכורים, האם הוא קורא _____ ומדוע _____

סדר הבאת ביכורים (מדברי הרמב"ם):

סדר הפרשתם:

יורד אדם לתוך שדהו, ורואה תאנה שביכרה, או שכול ענבים שביכרו, רימון שביכר, קושרן בגמי ואומר "הרי אלו ביכורים".

הביכורים אין להם שיעור מן התורה, אבל מדרבנן צריך להפריש אחד מששים. והרוצה לעשות כל שדהו בכורים עושה.

סדר העלאתם:

הביכורים טעונים כלי שנאמר "וְשִׂמַּחְתָּ בְּטֶגֶף". ומצוה מן המובחר, להביא כל מין ומין בכלי בפני עצמו.

כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעירו של מעמד, כדי שלא יעלו יחידים, שנאמר "בִּרְבָּב עָם הִדְרַת מֶלֶךְ", ובאים ולנים ברחובה

של עיר. ולא יכנסו לבתים מפני אהל הטומאה. ובשחר, הממונה אומר "קומו ונעלה ציון אל ה' אֱלֹהֵינוּ".

והשור הולך לפניו, וקרניו מצופין זהב, ועטרה של זית בראשו, להודיע שהביכורים משבעת המינים. והחליל מכה (מנגן)

לפניהם, עד שמגיעין קרוב לירושלים, והם הולכין בכל הדרך וקורין "שְׂמַחְתִּי בְּאֲמָרִים לִי בֵּית ה' גִּלְגָּל".

הגיעו קרוב לירושלים, שלחו לפניו שלוחין להודיע לאנשי ירושלים, ועיטרו את ביכוריהם ופירכסו (קישטו) אותן.

והפחות והסגנים והגזברים יוצאין לקראתן מירושלים. לפי הבאים הם יוצאין, אם באו אנשים הרבה יוצאין לקראתן רבים, ואם

מעט מעט. ומשיכנסו כולן בשערי ירושלים, יתחילו לקרות "עֲמֻדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעְרֵיךָ יְרוּשָׁלַיִם".

כל בעלי אומניות שבירושלים, עומדין מפניהם ושואלין בשלומן, "אחינו אנשי מקום פלוני בואכם בשלום", והם מהלכין בתוך

ירושלים, והחליל מכה לפניו עד שהם מגיעים להר הבית.

הגיעו להר הבית, נוטל כל אחד ואחד סלו על כתפו, ואומרים "הִלְלוּ-הָ הִלְלוּ קֹל בְּקִדְשׁוֹ" וכו' עד "כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י-הָ הִלְלוּ-הָ".

והם מהלכים בהר הבית וקוראין עד שמגיעין לעזרה. הגיעו לעזרה, דברו הלויים בשיר "אֲרוֹמְמָךְ ה' כִּי דִלִּיתָנִי" וגו'.

סדר מקרא ביכורים:

מצות עשה להתוודות במקדש על הביכורים בשעה שמביאם. מתחיל וקורא "הַגִּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ" וגו',

"אֲרָמִי אֲבִד אָבִי", עד שיגמור כל הפרשה עד "אֲשֶׁר נָתַתָּ לִי ה'". ואין קורין אותה אלא בלשון הקודש, שנאמר "וְעֲנִיתָ וְאָמַרְתָּ"

בלשון הזאת.

ונכנס עד שמגיע לעזרה, וקורא ועודה הסל על כתפו "הַגִּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ" וגו'. ומוריד הסל מעל כתפו ואוחזו בשפתיו,

והכהן מניח ידו תחתיו, ומניף וקורא "אֲרָמִי אֲבִד אָבִי וַיִּרְדַּ מִצְרִימָה" וגו' עד שגומר כל הפרשה, ומניחו בצד המזבח בקרן

דרומית מערבית בדרומה של קרן, וישתחוה ויצא. ונותנין [אותן] לאנשי משמר והן מחלקים אותן ביניהן כקדשי המקדש.

המשך פרשת כי תבוא פרק כ"ו

פרשת וידוי מעשר:

יב. כִּי תִכְלֶה, לְעֹשֶׁר, אֶת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ, בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית שָׁנַת הַמַּעֲשֵׂר, וְנָתַתָּה לְלֵוִי (מעשר ראשון) לְגֵר לְיִתוֹם וְלְאַלְמָנָה (מעשר עני), וְאַכְלוּ בְּשַׁעְרֶיךָ וּשְׂבָעוּ:

כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית, כתב רש"י "קבע זמן הביעור והידוי, בערב הפסח של שנה הרביעית" ולומדים זאת בגזירה שוה ממצוות הקהל

מה כתוב: לגבי ביעור מעשרות _____ לגבי מצוות הקהל _____ ולמדו, כשם שמצוות הקהל היא ברגל, כך מצוות ביעור מעשרות, היא ג"כ ברגל

באיזה רגל הוא זמן מצוות הקהל _____

ומזה שכתוב, "כִּי תִכְלֶה, לְעֹשֶׁר, אֶת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ", למדנו שזמן הביעור הוא ברגל שהמעשרות כלין בו

באיזה רגל כלים המעשרות של שנה הקודמת _____

שנת המעשר, כתב רש"י ששנה שלישית נקראת "שנת המעשר", משום שאין נוהג בה אלא מעשר אחד משני מעשרות,

שנהגו בשתי שנים שלפניה, אלו מעשרות נוהגין בשנה א' וב' של שמיטה _____

ואיזה מהן אינו נוהג בשנה ג' _____ ואיזה מעשר נוהג במקומו _____

האם צריך להפריש בשנים דלהלן

שנה א'	שנה ב'	שנה ג'	שנה ד'	שנה ה'	שנה ו'	שנת השמיטה
						תרומה גדולה
						מעשר ראשון
						מעשר שני
						מעשר עני

ואכלו בשעריך ושבעו, כשמחלק מעשר עני בבית יכול ליתן אפילו כזית לכל אחד, אבל כשמחלק בגורן יש שיעור כמה צריך

לתת (ע"פ רמב"ם מת"ע ו- י"ב), מה הוא השיעור _____

ומגלן _____

יג. וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ (לאחר שתוציא המעשרות מביתך), בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבֵּית, וְגַם נָתַתִּיו לְלֵוִי וְלְגֵר לְיִתוֹם וְלְאַלְמָנָה, כְּכָל

מִצְוַתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי, לֹא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ, וְלֹא שָׁכַחְתִּי:

ואמרת לפני ה' אלקיך, אמירה זו, היא וידוי, מה הוא מתודה _____

כתב המלבי"ם, וז"ל: כשהאדם יאמר בלחש חשבון מעשיו לפני ה', הן כשעבר על מצוות ה', והן כשעשה כמצותו, נקרא בשם "וידוי".

המשך פרשת כי תבוא פרק כ"ו

בערתי הקודש מן הבית, אלו דברים נקראים "קודש" 1. _____ 2. _____
 וכתב רש"י "ללמדך שאם שהה מעשרותיו של שתי שנים, ולא העלים לירושלים, שצריך להעלותם עכשיו"
 פירוש, דאם לא שצריך להעלותם, למה מתודה בשנה השלישית על מעשר שני, דהא אין מעשר שני נוהג בשנה שלישית, אלא ע"כ הוא מעשר של
 שנה שניה, ולימדך שאם שהה שצריך להעלות לירושלים, ע"פ גור אריה.

סיכום הדברים שעליהם מתוודה

ההפרשה	באלו מילים הם מוזכרים
מעשר שני ונטע רבעי	
תרומה ובכורים	
מעשר ראשון	
מעשר עני	

ככל מצותך אשר צויתני, כתב רש"י "נתתם כסדרם" (את התרומות, המעשרות והביכורים)

מהו סדר הפרשתם: א. _____ ב. _____

ג. _____ ד. _____ או _____

מנלן שאסור לשנות סדר הפרשתם _____

יד. לא אֶכְלֶתִי בְּאֵנִי מִמֶּנּוּ, וְלֹא בְּעֶרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא, וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לַמֵּת, שְׁמַעְתִּי בְּקוֹל ה' אֱלֹקֵי, עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי:

הדינים שמרומזים בוידוי

הדין	כתוב את לשון הפסוק המרמז לזה
צריך להפרישם כסדרם	
אסור להפריש ממין על שאינו מינו ומן החדש על הישן	
צריך לברך על הפרשת תרו"מ	
אסור לאונן לאכול מעשר שני	
אסור לטמא לאכול מעשר שני	
אסור לאכול מעשר שני שנטמא	
אסור לקנות ארון ותכריכים ממעות מעשר שני	
להביא ביכורים לבית המקדש	
לשמוח ולשמח העניים באכילת מעשר שני	

המשך פרשת כי תבוא פרק כ"ו

טו. השקיפה ממעון קדשך מן השמים, וברך את עמך את ישראל, ואת האדמה אשר נתת לנו, כאשר נשבעת לאבותינו, ארץ זבת חלב ודבש: (ס)

השקיפה ממעון קדשך, מה הוא מבקש בזה מה' _____
ובאיוז זכות הוא מבקש זאת _____

אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו, ארץ זבת חלב ודבש

האם הקב"ה נשבע לאבות, שהארץ המובטחת תהא "זבת חלב ודבש" _____
א"כ על מה קאי "ארץ זבת חלב ודבש", על ההבטחה או על קיום ההבטחה _____

□ ■ □ ■ □

אחר שמשח רבינו ע"ה סיים ללמד את המצוות שבמשנה תורה (חוץ מג' מצוות), הוא מצווה אותם בפסוקים דלהלן, על קיום המצוות.

טז. היום הזה, ה' אלקיך מצוה לעשות, את החקים האלה ואת המשפטים, ושמרת ועשית אותם, בכל לבבך ובכל נפשך:

היום הזה ה' אלוך מצוה, האם היום נצטוו על המצוות _____ אלא מה הכוונה "היום" _____
ושמרת ועשית אותם, מאחר שכתב "מצוה לעשות", מדוע נכתב עוד "ושמרת ועשית" _____

יז. את ה' האמרת היום, להיות לך לאלקים, וללכת בדרךיו, ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו, ולשמע בקלו:

יח. וה' האמרת היום, להיות לו לעם סגלה כאשר דבר לך, ולשמר כל מצותיו:

האמרת, האמירך, מה כוונת רש"י במה שכתב "אין להם עד מוכיח במקרא" _____
ואיך נראה לרש"י לפרש תיבות אלו _____

ביאור "האמרת", ו"האמירך" לפירוש רש"י

עבור מה	ממי	את מי	
			בני ישראל הפרישו והבדילו
			הקב"ה הפריש והבדיל

ברש"י שלפנינו הגירסא, "ומצאתי להם עד, והוא לשון תפארת כמו "תאמרו כל פועלי און", ויש שאין גורסים זאת.

כאשר דיבר לך, במעמד הר סיני, שמה ה' אמר שם _____

יט. ולתתך עליון, על כל הגוים אשר עשה, לתהלה ולשם ולתפארת, ולתתך עם קדש לה' אלקיך, כאשר דבר: (פ)

ולתתך עם קדוש וגו' כאשר דיבר, ככתוב בפרשת קדושים, שמה ה' אמר להם _____

המשך פרשת כי תבוא

פרק כ"ז

הקמת אבנים בירדן ובהר עיבל:

א. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְזָקְנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶת הָעָם לְאֹמֹר, שָׁמֹר אֶת כָּל הַמִּצְוָה, אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם:

שִׁמֹּר אֶת כָּל הַמִּצְוָה, כְּתֹב רֹשׁ"י שֶׁהוּא "לִשְׁוֹן הַוֹּוֹה", וְהֵינּוּ שֶׁנִּצְטָווּ לִשְׁמֹר בְּתַמִּידוֹת אֶת הַמִּצְוֹת.

ב. וְהָיָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן, אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ, וְהִקְמַתָּ לָךְ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת, וְשָׂדֶתְךָ אֹתָם בְּשִׂיד:

ג. וְכָתַבְתָּ עָלֵיהֶן, אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעֵבֶרָה, לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֵא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ, אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ:

ד. וְהָיָה בְּעֵבֶרְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן, תִּקְיְמוּ אֶת הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהֵר עֵיבֶל, וְשָׂדֶתְךָ אוֹתָם בְּשִׂיד:

ה. וּבְנִיתָ שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' אֱלֹהֶיךָ, מִזְבֵּחַ אֲבָנִים, לֹא תִנִּיף עָלֵיהֶם בָּרָזָל:

ו. אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶנָּה, אֶת מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ, וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עֹלֹת לַה' אֱלֹהֶיךָ:

ז. וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאִכְלַתָּ שָׁם, וְשִׁמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ:

ח. וְכָתַבְתָּ עַל הָאֲבָנִים, אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, בָּאֵר הַיָּטֵב: (ס)

באר היטב, איך ביארו "באר היטב"

ביאור הפרשה (ע"פ גור אריה בדברי רש"י):

אחר שבני ישראל עברו את הירדן, הקימו ע"י יהושע שתיים עשרה אבנים, בשלשה מקומות:

א. בתוך הירדן - לזיכרון הנס של העברת הירדן.

ב. בהר עיבל - הביאו אבנים אחרות מהירדן, ובנו מהם מזבח וסדוהו בסיד, והעלו עליו עולות ושלמים, וכתבו עליהם את כל דברי התורה בשבעים לשון.

ג. בגלגל - לקחו את האבנים מהר עיבל, ובנו מהם מזבח, והשאירו שם.

ביאור לפי סדר הפסוקים:

תוכן הפסוקים	לשון הפסוקים	הציווי
הקמת אבנים בירדן	ב. וְהָיָה, בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן, אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ, וְהִקְמַתָּ לָךְ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת	כשיעברו את הירדן, יקימו אבנים בתוכו לזכרון הנס
תחילת הציווי להקמה בהר עיבל	ב. (המשך) וְשָׂדֶתְךָ אֹתָם בְּשִׂיד: ג. וְכָתַבְתָּ עָלֵיהֶן, אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעֵבֶרָה, לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֵא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ, אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ:	לקחת אבנים אחרות מהירדן, ולסוד אותם בסיד, ולכתוב עליהם את התורה ולהלן מפרש סדר הקמתם
מקום הקמת האבנים	ד. וְהָיָה, בְּעֵבֶרְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן, תִּקְיְמוּ אֶת הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהֵר עֵיבֶל, וְשָׂדֶתְךָ אוֹתָם בְּשִׂיד:	מקום הקמת האבנים יהיה בהר עיבל
בניית מזבח והקרבת קרבנות	ה. וּבְנִיתָ שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' אֱלֹהֶיךָ, מִזְבֵּחַ אֲבָנִים, לֹא תִנִּיף עָלֵיהֶם בָּרָזָל: ו. אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶנָּה, אֶת מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ, וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עֹלֹת לַה' אֱלֹהֶיךָ: ז. וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאִכְלַתָּ שָׁם, וְשִׁמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ:	לבנות מהאבנים מזבח ולהקריב עליו עולות ושלמים
כתיבת התורה על האבנים	ח. וְכָתַבְתָּ עַל הָאֲבָנִים, אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת, בָּאֵר הַיָּטֵב:	לכתוב את התורה על האבנים בשבעים לשון
בניית מזבח בגלגל	יהושע פרק ד' פסוק כ'. וְאֵת שְׁתֵּים עָשָׂר הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לָקְחוּ מִן הַיַּרְדֵּן הַקִּים יְהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָּל:	במסכת סוטה דף לו. מבואר שאח"כ קיפלו המזבח, ובנאוהו בגלגל, לזכרון נס הירדן*

* ככתוב שם (יהושע פרק ד' פסוק כ"א): וַיֹּאמֶר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, אֲשֶׁר יִשְׁאָלוּן בְּנֵיכֶם מָחָר אֶת אֲבוֹתָם לֵאמֹר, מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה: כב. וְהוֹדַעְתֶּם אֶת בְּנֵיכֶם לֵאמֹר, בִּיבִשְׁתָּה עִבְרָא אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: כג. אֲשֶׁר הוֹבִישׁ ה' אֱלֹהֵיכֶם אֶת מִי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵיכֶם, עַד עֵבֶרְכֶם, כַּאֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֵיכֶם לְנֶם סוּף, אֲשֶׁר הוֹבִישׁ מִפְּנֵינִי עַד עֵבֶרְנִי: כד. לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ, אֶת יַד ה' כִּי חֲזָקָה הִיא, לְמַעַן יֵרָאֶת אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם כָּל הַיָּמִים:

המשך פרשת כי תבוא פרק כ"ז

ט. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הָלָלוּ, אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, הַסִּכַּת וְשִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל, הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעָם, לַה' אֱלֹהֶיךָ:

הַסִּכַּת, כִּתְבֵּר רַש"י "כִּתְרִגוּמוֹ", כִּתּוּב לַשּׁוֹן הַתְרִגוּם _____

וּמָה פִּירוּשׁוֹ _____

הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעָם, מִדּוּעַ כִּתְבֵּר "הַיּוֹם" הָרִי לֹא נִהְיָ לְעָם בְּאוֹתוֹ יוֹם _____

י. וְשִׁמְעָתָהּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ, וְעָשִׂיתָ אֶת מִצְוָתוֹ וְאֶת חֻקָּיו, וְאֲשֶׁר אֶנְכִּי מְצֻוֶּה הַיּוֹם: (ס)

מַעֲמֵד הַבִּרְכָּה וְהַקְלָלָה, עַל הַר גְּרִיזִים וְהַר עֵיבָל:

יא. וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת הָעָם, בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר:

יב. אֲלֹהֵי יַעֲמֹדוּ לְפָנֶיךָ אֶת הָעָם עַל הַר גְּרִיזִים, בְּעֶבְרָתְכֶם אֶת הַיָּרְדֵּן, שְׁמַעוּן וְלֹא וַיהוּדָה, וַיִּשְׁשַׁכֵּר וַיִּוֹסֵף וּבְנֵימִן:

יג. וְאֲלֹהֵי יַעֲמֹדוּ עַל הַקְלָלָה בְּהַר עֵיבָל, רְאוּבֵן גַּד וְאֲשֶׁר, וְזִבְּלֹן דָּן וְנַפְתָּלִי:

לְבָרֵךְ אֶת הָעָם, הַבִּרְכּוֹת הָאֲמוּרוֹת כֵּאֵן, הֵן הַהִיפֹךְ שֶׁל הַקְלָלוֹת

כִּתּוּב אֶת לַשּׁוֹן הַבִּרְכָּה שֶׁל "אֲרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה" _____

הָאֵם אֲמָרוּ כָּל בִּרְכָּה עִם קְלָלָתָהּ, אוֹ שֶׁאֲמָרוּ אֶת כָּל הַבִּרְכּוֹת וְאֶחָד כִּי הַקְלָלוֹת _____

מִי אֲמָרוּ אֶת הַבִּרְכּוֹת וְהַקְלָלוֹת _____ וּמָה הָיָה עִמָּהֶם _____

וְהִכֵּן עֲמָדוֹ _____

כִּלְפֵי אֵיזָה הָרָא אֲמָרוּ: אֶת הַבִּרְכּוֹת _____ אֶת הַקְלָלוֹת _____

מָה אֲמָרוּ קוֹדֵם, הַבִּרְכּוֹת אוֹ הַקְלָלוֹת _____ וּמִי עָנָה אֲמֵן עַל הַבִּרְכּוֹת וְעַל הַקְלָלוֹת _____

יד. וַעֲנֵנו הָלָלוּ, וְאֲמָרוּ אֶל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, קוֹל רָם: (ס)

טו. אֲרוּר הָאִישׁ, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמַסֵּכָה תוֹעֵבָת ה', מַעֲשֵׂה יְדֵי תְרֵשׁ (אוֹמֵן) וְשֵׁם בְּפֶתֶר, וַעֲנֵנו כָּל הָעָם וְאֲמָרוּ אָמֵן: (ס)

טז. אֲרוּר, מְקַלֵּה אֲבִיו וְאִמּוֹ, וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן: (ס) מְקַלֵּה אֲבִיו, מָה הַפִּירוּשׁ "מְקַלֵּה" _____

יז. אֲרוּר, מְסִיג גְּבוּל רֵעֵהוּ, וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן: (ס)

מְסִיג גְּבוּל, מָה הַפִּירוּשׁ "מְסִיג" _____ וְעַל מָה הוּא עוֹבֵר _____

יח. אֲרוּר, מְשַׁגֵּה (מַטְעָה) עוֹר בְּדֶרֶךְ, וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן: (ס)

מְשַׁגֵּה עוֹר, לְפִי פְשׁוּטוֹ "עוֹר" הֵינּוּ שְׂאִינֵנו רְוָאָה בְּעֵינֵינוּ, וְאֲרוּר מִי שֶׁמַּטְעִהוּ בְּדֶרֶךְ הַלִּכְתּוֹ

וְרַש"י כִּתְבֵּר "סוּמָא בְּדַבֵּר", בָּאֵר דְּבָרָיו _____

וּמָה נִאֲסַר בָּזֶה _____

יט. אֲרוּר, מְשַׁטָּה מְשַׁפֵּט גֵּר יְתוֹם וְאַלְמָנָה, וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן:

כ. אֲרוּר, שֹׁכֵב עִם אִשְׁתּוֹ אֲבִיו, כִּי גֵלָה כְּנַף אֲבִיו, וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן: (ס)

כא. אֲרוּר, שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה, וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן: (ס)

כב. אֲרוּר, שֹׁכֵב עִם אֲחֵתוֹ בֶּת אֲבִיו אוֹ בֶּת אִמּוֹ, וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן: (ס)

כג. אֲרוּר, שֹׁכֵב עִם חֲתָנָתוֹ, וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן: (ס)

כד. אֲרוּר, מְכַה רֵעֵהוּ בְּפֶתֶר, וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן: (ס)

מְכַה רֵעֵהוּ בְּפֶתֶר, אֵיךְ הוּא מְכַה רֵעֵהוּ בְּפֶתֶר _____

כה. אֲרוּר לֹקֵחַ שְׂחָד לְהַכּוֹת נַפְשׁ דָּם נָקִי וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן: (ס)

עַד כָּאֵן יֵשׁ י"א אֲרוּרִים, כִּנְגַד מִי נִאֲמָרוּ _____ וּכְנִגַד אֵיזָה שֶׁבֵּט לֹא נִאֲמָר קְלָלָה _____

וּמִדּוּעַ לֹא רָצָה לְקַלְלֵנוּ _____

כו. אֲרוּר, אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, וְאֲמָר כָּל הָעָם אָמֵן: (ס)

אֲשֶׁר לֹא יָקִים, מָה נִכְלָל בְּאֲרוּר זֶה _____

המשך פרשת כי תבוא

פרק כ"ח

ברכות שבמשנה תורה:

- א. והיה, אם שמוע תשמע בקול ה' אלקיך, לשמור לעשות את כל מצותיו אשר אנכי מצוה חיים, ונתנה ה' אלקיך עליו, על כל גווי הארץ:
 - ב. וכאו עליך כל הברכות האלה (דלהלן) והשיגה, כי תשמע בקול ה' אלקיך:
 - ג. ברוך אתה בעיר, וברוך אתה בשדה:
 - ד. ברוך פרי בטנה, ופרי אדמתה, ופרי בהמתה, שגר אלפיה ועשתרות צאנה:
- שגר אלפיה, מה הפירוש: "שגר" _____ "אלפיה" _____
- ומדוע נקרא "שגר" _____
- ועשתרות צאנה, רש"י כתב כתרומה, מה כתב התרגום _____ מה פירושו _____
- ומדוע נקראים "עשתרות" א. _____ ב. _____
- ה. ברוך טנאך (סלך) ומשאתך: הפסוק מייחס את הברכה לכלים, אולם הכוונה למה שבתוכם.

ביאור "טנאך ומשאתך" (רש"י ע"פ דא"ם)

לפירוש א'		לפירוש ב'	
מה הפירוש	איזה דבר יתברך	מה הפירוש	איזה דבר יתברך
סל שנתן ל פיחת	סל שנתן ל פיחת	היין והשן	היין והשן
*כלי שלש ל את הלסה	*כלי שנתן ל פיחת	הפיחת	הפיחת

*שים לב: יש חילוק בין הפירושים במשמעות תיבת "משאתך": דלפי פירוש א' הוא מלשון עיסה כמו "משארתם צרות בשמלותם" ולפי פירוש ב' הוא מלשון שארית, על שם שהדברים נשארים בו.

ו. ברוך אתה כבאך, וברוך אתה בצאתך:

ברוך אתה כבאך וברוך אתה בצאתך, לפי פשוטו הכוונה שתהיה מבורך בכל זמן

ומה היא הברכה לפי מדרשו _____

ז. ותן ה' את איביך הקמים עליך, נגפים (לשון מכה) לפניה, בדרך אחד יצאו אליה, ובשבעה דרכים ינוסו לפניה:

ובשבעה דרכים ינוסו לפניה, הברכה כאן היא שהאויבים ינוסו מפניה בבהלה,

היכן כתוב כאן שהניסה תהיה מתוך בהלה _____

ח. יצו ה' אתה את הברכה, באסמיה (אוצרות התבואה), ובכל משלח ידה, וברכה, בארץ אשר ה' אלקיך נתן לך:

ט. יקמה ה' לו לעם קדוש, פאשר נשבע לך, כי תשמור את מצות ה' אלקיך, והלכת בדרךיו:

י. וראו כל עמי הארץ, כי שם ה' נקרא עליה, ויראו ממה:

יא. והותרה ה' לטובה בפרי בטנה ובפרי בהמתה ובפרי אדמתה, על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיה, לתת לך:

יב. יפתח ה' לך, את אוצרו הטוב את השמים, לתת מטר ארצה בעתו, ולברך את כל מעשה ידה, והלוי רבים, ואתה לא תלח:

יג. ונתנה ה' לראש ולא לזנב, והיית רק למעלה, ולא תהיה למטה, כי תשמע אל מצות ה' אלקיך, אשר אנכי מצוה חיים לשמור ולעשות:

יד. ולא תסור, מפל הדברים אשר אנכי מצוה אתכם חיים ימין ושמאל, ללכת אחרי אלהים אחרים לעבדם: (פ)

המשך פרשת כי תבוא פרק כ"ח

קללות שבמשנה תורה:

טו. והיה, אם לא תשמע בקול ה' אלקיך, לשמור מצוותיו וחקותיו, אשר אנכי מצוה היום, ובאו עליך כל הקללות האלה והשיגה:

טז. ארור אתה בעיר, ורור אתה בשדה:

יז. ארור טנאך, ומשארתך:

יח. ארור פרי בטנה ופרי אדמה, שגר אלפיך ועשתרות צאנך:

יט. ארור אתה בכאף, ורור אתה בצאתך:

כ. ישלח ה' בך, את המארה את המהומה ואת המגערת, בכל משלח ידך אשר תעשה, עד השמדה ועד אבדה מהר, וכל זה ה' מביא עליכם מפני רע מעלליך אשר עזבתני:

המארה, מהו לשון "מארה"

המהומה, אונקלוס תרגם "שגושיא", פרש דבריו

כא. ידבק ה', בך את הדבר, עד פלתו אתה, מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה:

כב. יפכה ה', בשיחפת ובקדחת ובדלקת, ובחרור ובחרב, ובשדפון ובצקון, ורדפה עד אבדה:

בפסוק זה יש כמה סוגי עונשים, אלו מהם, הם:

סוגי חולי

מלחמה

מכת תבואה

עד אבדך, האם זו היא מכה נוספת, או שהיא תוצאת המכות שהוזכרו

כג. והיו שמיה אשר על ראשה נחשת, והארץ אשר תחתיה ברזל:

ההבדלים בין הקללות הנאמרים בפרשתנו לקללות בפרשת בחקותי

הקללות בפרשתנו	הקללות בפרשת בחקותי	
		מפי מי אמרם משה, ומניין
		באיזה לשון נאמרו
		האם החמיר או הקל
		באר במה החמיר / הקל כשקילל שהשמים לא יתנו מטר
		באר במה החמיר / הקל כשקילל שהארץ לא תתן פירות

המשך פרשת כי תבוא פרק כ"ח

כד. יתן ה' את מטר ארצה אבק ועפר, מן השמים ירד עליה, עד השמדה:

מטר ארצך אבק ועפר, בגמ' במסכת תענית מפורש דהיינו "זיקא דבתר מטרא", פרש את המילים _____

באר מה הקללה בזה _____

כה. יתנה ה' נגף לפני איביה, בדרך אחד תצא אליו, ובשבעה דרכים תנוס לפניו, והיית לזעזוע (לאימה) לכל ממלכות הארץ:

לזעזוע, למי יהיה פחד _____ וממה הם יפחדו _____

כו. והייתה נבלתה למאכל, לכל עוף השמים ולבהמות הארץ, ואין מחריד:

כז. יפכה ה' בשחין מצרים (ובעפלים) ובטחרים, ובגרב ובחרס, אשר לא תוכל להרפא:

בשחין מצרים ובגרב ובחרס, כולם הם סוגי שחין, פרש מה זה:

"שחין מצרים" _____ "גרב" _____ "חרס" _____

כח. יפכה ה' בשגעון ובעיוון, ובתמיון לכל:

ובתמיון לכל, כתב רש"י "אוטם הלב", פירוש, שמרוב צרות נעשה הלב אטום, דהיינו שאינו מבין ומרגיש.

כט. והיית ממשיש בצחורים, כאשר ימשיש העור באפלה, ולא תצליח את דרכיה, והיית אף עשוק וגזול כל הימים, ואין מושיע:

עשוק, אינו לשון גזילה (כמו לא תעשוק שכיר), אלא מלשון ערעור, דהיינו שיערערו ויריבו איתך על כל דבר שיש לך.

ל. אשה תארש, ואיש אחר (ישגלנה) ישכבנה, בית תבנה ולא תשב בו, כרם תטע ולא תחלקנו:

הכתיב "ישגלנה", והקרי "ישכבנה", וכוונת שניהם היא שאיש אחר יקח אותה.

ולא תחלקנו, דהיינו, שלא תזכה לפדות את הפירות מקדושתם ולאכלם, אלא האויבים יאכלום

לאיזה חילול הכוונה כאן _____

לא. שורה טובה לעיניה, ולא תאכל ממנו, חמרה גזול מלפניה ולא ישוב לה, צאנה נתנות לאיביה, ואין לה מושיע:

לב. בניה ובנותיה נתנים לעם אחר, ועיניה ראות וכלות אליהם כל היום, ואין לאל ידה (אין בידך כח להשיבם אליך):

וכלות אליהם, כתב רש"י "מצפות אליהם שישבו ואינם שבים"

ומדוע כתוב לשון "כלות", ולא לשון "ציפיה" _____

לג. פרי אדמתה וכ' יגיעה, יאכל עם אשר לא ידעת, והיית רק עשוק ורצוין (גזול ושבור), כל הימים:

בפסוקים ל' - ל"ג, נאמרו כמה דברים שאדם יגע בהם, ולא יזכה ליהנות מהם, מה הם:

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

5. _____ 6. _____ 7. _____ 8. _____

לד. ועל ידי כל זה, והיית משגע. ממראה עיניה אשר תראה:

לה. יפכה ה' בשחין רע, על הכרפים ועל השקים, אשר לא תוכל להרפא, מפני רגלה ועד קדקדה:

לו. יולד ה' אתה, ואת מלכה אשר תקים עליה, אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיה, ועבדת שם אלהים אחרים עין ואבן:

לז. והיית לשמה, למשול ולשנינה, בכל העמים אשר ינהגה ה' שמה:

הפסוק בא לומר שישראל יהיו "לשמה למשל ולשנינה", מחוזק המכות שיוכו.

ביאור "לשמה, למשל ולשנינה"

מה בא לומר בזה	פרש	
		"לשמה"
	משל	"למשל"
		"לשנינה"

המשך פרשת כי תבוא פרק כ"ח

לח. זרע רב תוציא השדה, ומעט תאסף, כי יחסלנו הארצה:

יחסלנו, מה הפירוש "יחסלנו" _____

יש ארבה ששמו "חסיל", מדוע נקרא כך _____

לט. פרימים תטע ועבדת, ויני לא תשטה (בשעת הבציר) ולא תאגר (תקבץ לשנים הבאות), כי תאכלנו התלעת:

מ. זיתים יהיו לך בכל גבולך, ושמון לא תסוף, כי ישל זיתך:

ישל, כתב רש"י שהוא לשון "ונשל הברזל" דהיינו, שנשל הברזל חתיכה מן העץ המתבקע, והיא הלכה והרגתו (ראיית רש"י

היא משיטה ב' לעיל י"ט ה'). פרש לפי זה "ישל זיתך" _____

מא. בנים ובנות תוליד, ולא יהיו לך, כי ילכו בנשי:

מב. כל געצה ופרי אדמתך, יירש הצלצל:

יירש, מהו לשון: "יירש" _____ "יירש" _____ "יוריש" _____

הצלצל, מהו "צלצל" _____

ומה הפירוש "יירש הצלצל" _____

בפסוקים הנ"ל (לח-מב) כתוב שלא תוכל ליהנות מדברים שלך, מה יגרום שלא תוכל להנות:

ממה שזרע _____ מכרמים שטיטע _____

מהזיתים שיהיו לך _____ מבנים ובנות שתוליד _____

מעצך ופרי אדמתך _____

מג. הגר אשר בקרבך, יעלה עליה מעלה מעלה, ואתה תרד מטה מטה:

מד. הוא ילך, ואתה לא תלך, הוא יהיה לראש, ואתה תהיה לזנב:

מה. ובאו עליה כל הקללות האלה, ורדפוה והשיגוה עד השמדך, כי לא שמעת בקול ה' אלקיך, לשמר מצותיו וחקותיו, אשר צוה:

מו. והיו בך, לאות ולמופת, ובנרעה עד עולם:

כתב הרמב"ן במאמר "תחיית המתים" (הובא בספר שערי אהרן) וז"ל: הכוונה בזה, שתקון העניינים עם העבודה, והפסד עם המרי, מהווים מופת

מתמיד, ומפני זה אחז"ל "אין מזל לישראל", רצונם לומר, שתיקונם והפסדם, אינם בגין סיבה טבעית, ולא על מנהג המציאות, אלא נתלים בעבודה

ובמרי, וזה אות גדול יותר מכל אות.

מז. תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך, בשמחה ובטוב לבב, מרב פל:

כתב הרמב"ם (הלכות לולב פ"ח הט"ו), וז"ל: השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה, ובאהבת האל שצוה בהן, עבודה גדולה היא. וכל המונע עצמו

משמחה זו, ראוי להפרע ממנו, שנאמר "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך, בשמחה ובטוב לבב"

מרב כל, באר _____

מח. ועבדת את איביך, אשר ישלחנו ה' בך, ברעב ובצמא ובצער, ונתן על פרץ על צווארך, עד השמידו אותך:

מט. ישא ה' עליה גוי מרחוק מקצה הארץ, באשר ידעה (יעוף) הנשר, גוי אשר לא תשמע לשנו:

כאשר ידאה הנשר, במה דומה ביאת האויב לנשר:

1. _____ 2. _____ 3. _____

לא תשמע לשנו, "שמע", משמש בשלש לשונות: 1. כפשוטו, דהיינו לשמוע, 2. להבין, 3. לקבל, כמו "שמע ישראל"

מה הכוונה כאן _____

והיכן עוד מצאנו לשון "שמע" שכך פירושו: 1. _____ 2. _____

נ. גוי עז פנים, אשר לא ישא פנים לזקן, ונער לא יחן:

נא. ואכל פרי בקמתך ופרי אדמתך עד השמדך, אשר לא ישאיר לך דגן תירוש ויצהר, שגר אלקיך ועשתרת צאנך, עד האכידו אותך:

המשך פרשת כי תבוא פרק כ"ח

נב. והצר לך בכל שְׁעָרֶיךָ, עד רדת חֲמֻתֶיךָ וְהַבָּאֹת וְהַבָּאֹת, אֲשֶׁר אֵתָה בָּטַח בָּהֶן בְּכָל אֶרֶץ, וְהַצַּר לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ, בְּכָל אֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן ה' אֱלֹהֶיךָ לָּךְ:

עד רדת חֲמֻתֶיךָ, האם "רדת" הוא מלשון ירידה, או מלשון רידוי _____

נג. וְאֶכְלֶתָּ פְּרִי כִטְנֶה, בָּשָׂר בְּנִיָּה וּבְנִיָּה אֲשֶׁר נָתַן לָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק, אֲשֶׁר יָצִיק לָּךְ אִיבָה:

נד. ואפילו הָאִישׁ הָרֶף בָּךְ וְהַעֲנָג מְאֹד, תֵּרַע עֵינָיו בְּאֶחָיו וּבְאִשְׁתּוֹ (אשתו), וּבִיתֶךָ בְּנִיָּה אֲשֶׁר יוֹתֵר:

נה. ובמה תהיה עינו צרה, מִתַּת לְאֶחָד מֵהֶם מִבָּשָׂר בְּנִיָּה אֲשֶׁר יֵאָכֵל, מִכָּלִי הַשָּׂאִיר לֹא כָל, בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק, אֲשֶׁר יָצִיק לָּךְ אִיבָה בְּכָל שְׁעָרֶיךָ:

ואכלת פרי בטנך בשר בניך וגו' במצור ובמצוק, לאיזה מצוקה הכוונה _____

ומה הוא הדבר שגורם לזה _____

הרך כך והענוג. לפירוש א' ברש"י, "הרך כך" וה"ענוג", פירושם אחד, ולפירוש ב', הם שני דברים נפרדים, "הענוג" צריך

לפרש כפירוש א', אולם "הרך כך" מפרש באופן אחר. (ע"פ ספר הזכרון)

פירוש "הרך כך"

מה הוא לשון "רך"	ומה יגרום לו הרעבון	ולמה יבא ע"י זה
לפי פירוש א'	שיתקל דבר בני זנחתו	שלא יתן משרה לשאר בני ביתו
לפי פירוש ב'	שיתאכר אל בני זנחתו	

נו. הָרֶפֶה בָּךְ וְהַעֲנָגָה, אֲשֶׁר לֹא נִסְתָּה כֶּף רִגְלָהּ הַצָּג עַל הָאָרֶץ מִהַתְּעַנֵּג וּמִרָּף, תֵּרַע עֵינָהּ בְּאִישׁ חִיקָה (בעלה) וּבְכִנָּה וּבְכִתָּה:

נז. וּבְשִׁלְיָתָהּ הַיּוֹצֵאת מִבֵּין רִגְלֶיהָ, וּבְכִנָּהּ אֲשֶׁר תֵּלַד, כִּי תֵאָכֵלֶם בַּחֲסֹר כָּל פֶּסַחְךָ, בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק, אֲשֶׁר יָצִיק לָּךְ אִיבָה בְּשְׁעָרֶיךָ:

תרע עינה באיש חיקה ובכנה ובכיתה, ובשלייתה היוצאת מבין רגליה, לאלו בנים הכוונה, כשכתוב:

"ובכנה ובכיתה" _____ "ובשלייתה היוצאת מבין רגליה" _____

כתב רש"י "בכולן תהא עינה צרה", למי הכוונה "בכולן" _____

ובמה תהא עינה צרה _____

כתב ה"חזון איש" (קובץ אגרות ח"ג אגרת קצ"ד) וז"ל: בענין קללת אכילת בנים במצור ובמצוק, נראה דאין הקללה המצור והרעב, והשאר הוא תולדה טבעית, דנראה דזהו רחוק בחיק הטבע תכלית הריחוק, אלא זהו קללה בפני עצמה לעשוק בחטאם, על ידי מצוק, את רגשי האנושי היותר חזקים ולהפכם כחיות, וזהו עונש היותר גדול.

נח. קללות אלו יבואו עליך אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת. הַתּוֹרָה הַזֹּאת, הַכְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַזֶּה, לִירְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנּוֹכַח וְהַנּוֹרָא

הַזֶּה, אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ:

נט. וְהִפְלֵא ה' אֶת מִכְתָּרָהּ, וְאֵת מִכְתּוֹת זִרְעָהּ, מִכְתּוֹת גְּדֻלּוֹת וְנֶאֱמָנוֹת, וְחֲלָים רָעִים וְנֶאֱמָנוֹת:

והפלא ה' את מכתרה, "והפלא" הוא לשון פלא, ממה יהיו המכות מופלאות ומובדלות _____

ונאמנות, למי הן נאמנות _____ ובמה הן נאמנות _____

ס. וְהַשִּׁיב בָּךְ, אֶת כָּל מִדּוֹה (מכות) מִצְרִים אֲשֶׁר יִגְרֶת (פחדת) מִפְּנֵיהֶם, וְדִבְקוֹ בָּךְ:

אשר יגרת מפניהם, ממה בני ישראל פחדו _____

מנלן שהם פחדו מהמכות _____

סא. גַּם כָּל חֲלֵי וְכָל מַכָּה, אֲשֶׁר לֹא כְתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת, יַעֲלֶם ה' עֲלֶיךָ, עַד הַשְׁמָדָה:

יעלם, האם זה לשון "העלמה", או לשון "עליה" _____

ומה הפירוש "יעלם ה' עליך" _____

המשך פרשת כי תבוא פרק כ"ח

סב. וְנִשְׁאַרְתֶּם בְּמַתִּי מַעֲט, תַּחַת אֲשֶׁר הֵייתֶם, בְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב, כִּי לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ:

וְנִשְׁאַרְתֶּם בְּמַתִּי מַעֲט תַּחַת וְגו', תִּיבַת "תַּחַת" מִתְּפַרְשֶׁת לִפְעָמִים "כְּנִתִּינַת סִיכָה", כִּמּוּ "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ" (ע"פ סֵפֶר הַזִּכְרוֹן)

הָאֵם נִיתַן לִפְרֹשׁ כֵּן כֵּאֵן _____

אֲלֹא מֶה הַפִּירוּשׁ _____

סג. וְהָיָה, כְּאֲשֶׁר שָׁשׁ ה' עֲלֵיכֶם לְהִיטִיב אֹתְכֶם וּלְהַרְבּוֹת אֹתְכֶם, בֶּן יִשְׂרָאֵל ה' עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אֹתְכֶם וּלְהַשְׁמִיד אֹתְכֶם, וְנִסְחַתֶּם מֵעַל

הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר אֲתָה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:

כֵּן יִשְׂרָאֵל ה', הָאֵם יִתְכַּן שֶׁהַקִּב"ה שֶׁמַּח לַהֲרַע לְבָנָי _____

א"כ מֶה הַפִּירוּשׁ "יִשְׂרָאֵל ה'" _____

וְעַל מֶה נֹאמַר שֶׁה' כֵּן "שֹׁשׁ" _____

וְנִסְחַתֶּם מֵעַל הָאֲדָמָה, מִדֵּוּ לִשְׁוֹן "וְנִסְחַתֶּם" _____

סד. וְהִפְיָצָה ה' בְּכָל הָעַמִּים, מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד קֶצֶה הָאָרֶץ, וְעִבְדֶּתָ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אֲתָה וְאַבְתֶּיךָ, עַיִן וְאָכָן:

וְעִבְדֶּתָ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, כֶּתֶב רֹשׁ"י כְּתִרְגוּמוֹ, בֹּאֵר אֶת הַפִּסּוּק לִפִּי הַתִּרְגוּם _____

וְכִיִּצַּד יַעֲבֹדוּ אוֹתָם _____

סה. וּבְגוֹיִם הָהֵם לֹא תִרְגִּיעַ, וְלֹא יִהְיֶה מְנוּחַ לְכַף רַגְלְךָ, וְנָתַן ה' לָךְ שֵׁם לֵב רָגֹז, וְכִלְיוֹן עֵינַיִם וְדַאֲבוֹן נֶפֶשׁ:

הַפִּסּוּק אוֹמֵר, שֶׁבִּגְלוֹת לֹא תִרְגִּיעַ, וְלֹא יִהְיֶה לְךָ מְנוּחָה, אֲלֹא יִהְיֶה לְךָ לֵב רָגֹז, כִּלְיוֹן עֵינַיִם וְדַאֲבוֹן נֶפֶשׁ.

פִּרְשׁ: "לֹא תִרְגִּיעַ" _____ "לֵב רָגֹז" _____

"כִּלְיוֹן עֵינַיִם" _____

סו. וְהָיוּ חֲטִיף תִּלְאִים לָךְ מִנֶּגֶד, וּפְחַדְתָּ לַיֵּלָה וַיּוֹמֶם, וְלֹא תֵאֱמַרְי בְּחַיִּי:

חֲטִיף תִּלְאִים לָךְ, "תִּלְוָאִים" הוּא לִשְׁוֹן סִפֵּק, דִּהְיִינוּ שֶׁכָּל חַיֵּינוּ יִהְיֶה שְׂרׁוּי בִּסְפֵּק, מֶה יִהְיֶה הַסִּפֵּק:

לִפִּי פִירוּשׁ א' בִּרְשׁ"י _____

לִפִּי מֶה שֶׁדִּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ _____

וְלֹא תֵאֱמַרְי בְּחַיִּי, זֶה קִלְלָה גְרוּעָה יוֹתֵר, מֶה הַקִּלְלָה _____

בִּיאוֹר הַקִּלְלָה: אָדָם שֶׁצָּרִיךְ לִקְנוֹת תְּבוּאָה בְּשׁוּק חֵי בִּסְפֵּק, שֶׁמָּא לֹא יִהְיֶה לוֹ כֶּסֶף לִקְנוֹת, (מִשָּׂא"כ הַמַּגְדֵּל תְּבוּאָה בִּשְׁדֵּהוּ מִרְגִּישׁ בְּטוֹחַ שֶׁתִּמְדִּי יוֹכֵל לַגְדֹּל),

וְקִלְלָה גְדוּלָּה יוֹתֵר, הִיא מִי שֶׁאֵין לוֹ כֶּסֶף לִקְנוֹת תְּבוּאָה לְזִמּוֹן רַב, וְצָרִיךְ לִקְנוֹת לַחֲמוּ בְּכָל יוֹם מִן הַפִּלְטֶר, וְלִכֵּן הוּא בִּסְפֵּק גְדוֹל יוֹתֵר, שֶׁמָּא לֹא יוֹכֵל

לִקְנוֹת לַחֵם.

סז. בְּבִקְרָתָא תֹּאמַר מִי יִתֵּן עָרֶב, וּבְעָרֶב תֹּאמַר מִי יִתֵּן בִּקְרָתָא, מִפְּחַד לְבִבְךָ אֲשֶׁר תִּפְחַד, וּמִמִּרְאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה:

בְּבִקְרָתָא תֹּאמַר מִי יִתֵּן עָרֶב, וּבְעָרֶב תֹּאמַר מִי יִתֵּן בִּקְרָתָא, הָאֵם הַכוּוֹנָה לְעָרֶב וּבּוֹקֵר שֶׁעֲבָרָה כֶּבֶד, אוֹ שִׁיחִיו _____

וּמִדּוּעַ יֹאמַר כֵּן _____

סח. וְהִשִּׁיבְךָ ה' מִצָּרִים בְּאַנְיוֹת, בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ, לֹא תִסִּיף עוֹד לְרִאֲתָהּ, וְהִתְמַפְרֶתֶם שָׁם לְאִיִּבְיָה לְעַבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת, וְאֵין קִנְיָה:

וְהִשִּׁיבְךָ ה' מִצָּרִים בְּאַנְיוֹת, הָאֵם הַקִּלְלָה הִיא, מֶה שִׁישׁוּבוֹ לְמִצְרַיִם, אוֹ שִׁזְזָה יִהְיֶה בְּאַנְיוֹת שֶׁל שְׂבִיָּה _____

וְהִתְמַכְרְתֶּם שָׁם, הָאֵם הַפִּירוּשׁ שֶׁאַתֶּם תִּרְצוּ לְמַכּוֹר עַצְמְכֶם, אוֹ שִׁימְכְרוּ אֹתְכֶם _____

וְאֵין קוֹנָה, מִדּוּעַ לֹא יִקְנוּ אֹתְכֶם _____

סט. אֱלֹהֵי דְבָרֵי הַבְּרִית, אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה, לְכַרֵּת אֶת (עַם) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ מוֹאָב, מִלִּבְד הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת אֲתָם בְּהָרֶב:

לְכַרֵּת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַבְּרִית הֵינּוּ הַקִּלְלוֹת וְהַבְּרָכוֹת, עַל מֶה הוּא כֶּרַת עִימָם בְּרִית _____

מִלִּבְד הַבְּרִית, הֵיכֵן כְּתוּבִים קִלְלוֹת אֵלּוּ _____

וְהֵיכֵן הֵם נֹאמְרוּ _____

המשך פרשת כי תבוא

פרק כ"ט

הקדמה לכניסת בני ישראל לברית (בפרשת נצבים):

א. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, אַתֶּם רְאִיתֶם, אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְעֵינֵיכֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְפָרְעָה וּלְכָל עַבְדֵּיו וּלְכָל אֶרֶצוֹ:

ב. הַמִּסּוֹת (ניסים) הַגְדֹּלָה, אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵיךָ, הָאֵתוֹת וְהַמִּפְתִּים הַגְדֹּלִים הָהֵם:

ג. וְלֹא נָתַן ה' לָכֶם לֵב לָדַעַת, וְעֵינַיִם לִרְאוֹת, וְאָזְנוֹת לִשְׁמָעַ, עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

וְלֹא נָתַן ה' לָכֶם לֵב לָדַעַת, אֵת מָה

לָמָּה בָּאִים עַל יְדֵי יְדִיעָה זוּ

עַד הַיּוֹם הַזֶּה, לְאִיזָה יוֹם הַכּוֹוֶנָה

מָה אָמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִזּוֹ לְמֹשֶׁה

וּמָה הָבִין מֹזֶה מֹשֶׁה רַבִּינוּ

ד. וְאֹמְרָה אֲתֶכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּמִדְבָּר, לֹא בָלוּ שְׁלֹמֹתֵיכֶם מַעֲלִיכֶם, וְנִעְלָה לֹא בָלְתָה מֵעַל רִגְלֶךָ:

ה. לָחֶם לֹא אֶכְלֶתֶם, וַיֵּן וְשֹׁכֵר לֹא שָׁתִיתֶם, לָמַעַן תִּדְּעוּ, כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

ו. וַתָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה, וַיֵּצֵא סִיחון מֶלֶךְ חֲשִׁבוֹן וְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן לִקְרָאתְכֶם לְמַלְחָמָה, וְנַכְסֵי:

ז. וַנִּקַּח אֶת אֶרֶצָם, וְנִתְּנָה לְנַחֲלָה, לְרֵאשִׁיבֵי וְלִגְדֵי וְלִחֲצֵי שְׁבֵט הַמְּנַשִּׁי:

ח. וְשִׁמְרֶתֶם אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת, וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם, לָמַעַן תִּשְׁכַּלּוּ (תצליחו) אֵת כָּל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ: (פפפ)

וַתָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה, הַכּוֹוֶנָה לְמָקוֹם שִׁכְבְּשׁוּ אֵת סִיחון וְעוֹג, וְהִזְהִירָם עַל שְׁמִירַת דְּבָרֵי הַבְּרִית

מְדוּעַ הוֹצֵר לְהִזְהִירָם עֵתָה עַל זֶה

ביאור הפסוק "ולא נתן ה' לכם לב לדעת ... עד היום הזה"

מה בא לומר להם בזה	"עד היום הזה" לאיזה זמן הכוונה	לדעת את מה	
			לפי פירוש א'
	לאחר שלמדו ארבע שנה	את רצון הקב"ה	לפי פירוש ב'

סיכום המצוות בפרשת כי תבוא ע"פ ספר החינוך

מניין המצוה	מצות	המצוה	כתוב את לשון הפסוק
תרו	עשה	בהביאנו הביכורים למקדש לקרות עליהם הכתובים הנזכרים בפרשה זו	פרק כ"ו פסוק ה'
תרז	עשה	מצות וידוי מעשר	שם פסוק י"ג
תרח	לא תעשה	לא לאכול מעשר שני באנינות	שם פסוק י"ד
תרט	לא תעשה	לא לאכול מעשר שני בטומאה	שם
תרי	לא תעשה	לא להוציא דמי מעשר שני אלא באכילה ושתייה	שם
תריא	עשה	ללכת ולהדמות בדרכי השם יתברך	פרק כ"ח פסוק ט'